

Wanda Puget

Krystyna Michaela Walicka (1913-1999) : siostra zakonna i konserwator architektury

---

Ochrona Zabytków 53/1 (208), 109-110

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRYSTYNA MICHAELA WALICKA (1913–1999), SIOSTRA ZAKONNA I KONSERWATOR ARCHITEKTURY

Siostra Michaela — sakramentka była osobą niezwykłą. Powołanie zakonne łączyła z opieką nad zabytkami, symbolami materialnymi poświęconymi Bogu i Ojczyźnie.

Urodziła się 28 listopada 1913 r. w Berdyczowie. W latach 1923–1931 uczęszczała do humanistycznego gimnazjum państwowego im. J. Słowackiego w Warszawie, gdzie uzyskała świadectwo dojrzałości. Jednocześnie od 1927 r. uczestniczyła przez 4 lata w niedzielnych kursach rysunkowych Szkoły Sztuk Zdobniczych i Malarstwa w Warszawie.

29 sierpnia 1931 r. przyjęta została na studia na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. 27 czerwca 1934 r. uzyskała tzw. półdyplom. W marcu 1941 r., na studiach konspiracyjnych, złożyła egzamin dyplomowy i obroniła pracę w zakresie projektowania, napisaną pod kierunkiem prof. Rudolfa Świerczyńskiego: *Klub Dziennikarzy–Literatów*.

W czasie studiów uczęszczała na wykłady najwybitniejszych profesorów, m.in. Mariana Lalewicza, Oskara Sosnowskiego, Stanisława Hempla, Romualda Gutta, Zygmunta Kamińskiego, a także Władysława Tatarkiewicza.

4 stycznia 1944 r. wstąpiła do Zgromadzenia Benedyktynki od Nieustającej Adoracji Najświętszego Sakramentu, zwanego potocznie sakramentkami. Śluby wieczyste złożyła 17 grudnia 1948 r.

Kościół i klasztor Zgromadzenia przy Rynku Nowego Miasta w Warszawie — dzieło Tylmana z Gameren — uległ w czasie Powstania Warszawskiego w 1944 r. prawie totalnej zagładzie. W jego podziemiach schroniło się wielu mieszkańców tej dzielnicy. Opiekowały się nimi siostry. Kilkakrotne bombardowania klasztoru i kościoła, zwłaszcza w ostatnich dniach Powstania, spowodowały śmierć pod gruzami ponad 1000 osób. Zginęła też większość zakon-

nic; s. Michaela była jedną z nielicznie ocalałych.

Po zakończeniu działań wojennych siostry przystąpiły do odbudowy swego sanktuarium i klasztoru. Siostra Michaela oddała temu dziełu wszystkie swe siły i fachowe umiejętności. W 1948 r. rozpoczęto odbudowę kościoła według projektu koncepcyjnego arch. Marii Zachwatowicz, pod nadzorem architektonicznym s. Walickiej. Odbudowa bryły została zakończona w 1953 r., a elewacje odtworzone w latach 1953–1957. Wnętrze kościoła według projektu s. Michaeli i pod jej nadzorem wykonano w latach 1951–1953.

Siostra Walicka sprawowała stałą pieczę nad odbudową i utrzymaniem kościoła sakramentek. Dbała o czystość stylową świątyni, ze szczególnym szacunkiem traktując ocalałe fragmenty przedwojennego wystroju, jak np. nagrobek Karoliny de Bouillon.

Była także autorką odbudowy chóru zakonnego oraz skrzydeł

1. Warszawa. Kościół i klasztor ss. sakramentek na Rynku Nowego Miasta, stan obecny. Fot. s. Michaela Walicka

2. Warszawa. Pomnik ofiar poległych pod gruzami kościoła ss. sakramentek przy Rynku Nowego Miasta, wykonany według projektu siostry Michaeli. Fot. s. Michaela Walicka

budynku klasztornego, a także stałym konserwatorem zespołu klasztornego w zakresie bieżących konserwacji i modyfikacji substancji budowlanej. Często

można było ją spotkać na ulicy zaafierowaną poszukiwaniem jakichś potrzebnych materiałów budowlanych. Umiała sobie do-

bierać i świetnie współpracować z fachowcami z różnych dziedzin.

Zarówno w jej działaniu konserwatorskim, jak i twórczym nie było przypadkowe. Opracowywała precyzyjnie każdy szczegół i uzgadniała go z wykonawcami, ale zarazem obdarzała ich kredytem zaufania. Szanowała doświadczenia fachowców i nigdy nie uchylała się od podejmowania dyskusji, w wyniku której można było osiągnąć jeszcze lepsze wyniki. Ostatnią większą pracą s. Michaeli był nadzór przy wznoszeniu stall w chórze zakonnym, wykonywanych według projektu Konrada Kuczy-Kuczyńskiego przez firmę stolarki artystycznej Z. Wrześcińskiego.

We wspomnieniach siostry przeorysy Joanny Pichol była mniszką nietypową: „*będąc członkiem klauzурowego, kontemplacyjnego zgromadzenia — z racji swojej pracy prowadziła życie nieklauzурowe. Aż do ostatniej choroby korzystała z dekretu ks. prymasa zezwalającego na wychodzenie poza klauzurę. Jednak przy tak czynnym trybie życia starała się wiernie wypełniać swoje powołanie benedyktyнки-sakramentki*”.

W uznaniu Jej fachowych kompetencji przez wiele lat — za prymasów Hlonda, Wyszyńskiego i Glempa — była członkiem Rady Prymasowskiej dla Odbudowy Kościołów w Sekcji Dokumentacji Historycznej.

Swą wiedzę teoretyczną i praktyczną w zakresie architektury siostra Michaela Walicka pogłębiła także w zakresie sztuk pięknych. Poza kilkoma artykułami w czasopiśmie naukowych pozostawiła znakomitą monografię: *Kościół i klasztor sakramentek w Warszawie. Pomnik zwycięstwa pod Wiedniem* — pracę doktorską, której promotorem był ks. prof. dr hab. Janusz Pasierb. W monografii tej wykorzystwała bogate materiały archiwalne zarówno krajowe, jak i zagraniczne. Praca została wydana przez PWN w 1988 r.

Siostra Michaela Walicka pozostanie w naszej pamięci jako Osoba wielce kompetentna, energiczna, pełna inicjatyw, budująca swe kontakty z otoczeniem na wielkiej dla niego życzliwości.

Wanda Puget